

Małgorzata Sobol-Kiełbania

Miejska Biblioteka Publiczna im. J. Słowackiego w Tarnowie, Tarnów, Polska

margaret.sobol@gmail.com

Księgozbiór Cieleckich w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie

Abstract

The Cielecki Family Book Collection in the Juliusz Słowacki Municipal Public Library in Tarnów

Tarnów's land was inhabited by numerous landowners until 1945. Among them were representatives of the Cielecki family who came to Ryglice from Podole.

The books of the Cielecki family were mainly collected in Porchowa and Hadyńkowce until the 1920s by Alfred Cielecki (1821-1892) – a wealthy landowner, a member of numerous Galician societies and a distinguished breeder and horse expert, and by his son Artur Karol Cielecki (1850-1930) Member of parliament, social activist, long-term president of the Association of Agricultural Castors. They created an interesting book collection. These books have been held in the Public Library in Tarnów since 1945 (and the time of the agricultural reform in Poland).

This collection is dominated by historical and socio-political publications, in Polish language mostly, and with one type of provisional signs – the seals that the next bookstore owners preferred. There are also books published in series with interesting publishing luminaries. In the Ryglice collection, there are unique editions in both Polish and foreign languages available in a few centers in Poland only. For this reason, the collection is of significance not only for the history of the Tarnów region, but also as a valuable national heritage.

Key words: provenance research – private libraries in the 19th and 20th centuries – J. Słowacki Municipal Public Library in Tarnów.

Słowa kluczowe: badania proveniencyjne – biblioteki ziemiańskie XIX i XX w. – Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Juliusza Słowackiego (MBP w Tarnowie) należy do placówek publicznych w Małopolsce mogących poszczycić się zbiorami interesującymi z perspektywy historii książki. Ich główny zrąb stanowią kolekcje podworskie¹, które MBP uzyskała po upaństwowieniu lokalnych dworów w 1945 r. Najcenniejsza z nich to fragment biblioteki rodowej Sanguszków z Gumnisk. Inne, nie mniej ciekawe, należały m.in. do Cieleckich. Tytułowy księgozbiór został w latach 20. XX w. sprowadzony z Hadyńkowców na Podolu do Ryglie w obecnym powiecie tarnowskim, gdzie ostatni właściciele dbali o jego rozwój.

Rodzina Cieleckich nie zapisała się trwale w dziejach Ryglie. We wszelkich opracowaniach dotyczących miasta oraz dworu nie poświęca się im zbyt wiele uwagi, dlatego głównym źródłem informacji o poszczególnych członkach rodziny okazały się wydawnictwa genealogiczne, XIX- i XX-wieczna prasa oraz sprawozdania towarzystw i organizacji. Księgozbiór Cieleckich nie był dotychczas przedmiotem zainteresowania badaczy, choć tematyką księgozbiorów podworskich zajmowali się m.in. Józef Szocki² i Stefan Iwaniak³. Natomiast o zabezpieczaniu księgozbiorów po wojnie pisali m.in. Ryszard Nowicki⁴, Józef Grycz⁵ oraz Andrzej Drózd⁶. Zwłaszcza publikacje R. Nowickiego można uznać za interesujące, bowiem przybliżają proces zabezpieczania księgozbiorów m.in. od strony formalnej i proceduralnej. Niestety, brak w nich informacji o działaniach zabezpieczających na terenie Ziemi Tarnowskiej. Dlatego obecnie jedynymi źródłami wiedzy na ten temat są archiwalia Muzeum Ziemi Tarnowskiej (MZT) przechowywane w tarnowskim oddziale Archiwum Narodowego (AN) w Krakowie oraz artykuł Marii Żychowskiej pt. *Biblioteka Mu-*

¹ Artykuł stanowi kontynuację poprzednich publikacji: M. Sobol-Kielbania, *Kolekcja książek Męcińskich i Zborowskich w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2013/2014, t. 7-8, s. 217-233; też, *Księgozbiór rodziny Żabów ze Zbylitowskiej Góry w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie*, tamże 2015, t. 9, s. 255-272; też, *Księgozbiór Zbyszewskich i Izyckich w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie*, tamże 2016, t. 10, s. 161-182.

² M.in. J. Szocki, *Księgozbiory domowe w Galicji Wschodniej 1772-1918*, Kraków 2001; tenże, *Domowy świat książek. Wybrane księgozbiory polskie w XIX wieku*, Kraków 2000.

³ S. Iwaniak, *Księgozbiory podworskie województwa kieleckiego w latach 1944-1946*, [Warszawa 1975].

⁴ Np. R. Nowicki, *Powojenna ochrona zbiorów bibliotecznych w Polsce w latach 1944-1955. Wybór źródeł*, Bydgoszcz 2013; tenże, *Rola Katowickiej Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych w powojennej ochronie zbiorów bibliotecznych w Polsce = Role of the Warehousing Centre for Protected Book Collections in Katowice in the Post-War Protection of Library Collections in Poland*, Bydgoszcz 2015.

⁵ *Wskazówki dla prowadzących akcję zabezpieczenia bibliotek i zbiorów bibliotecznych*, oprac. J. Grycz, Warszawa 1945.

⁶ A. Drózd, *Działalność katowickiej Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych na Górnym i Dolnym Śląsku w latach 1947-1955*, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka” 2012, t. 67, nr 2, s. 81-101.

zeum Ziemi Tarnowskiej⁷ oparty na wspomnieniach Marii Dziamy – kustosa Biblioteki Muzeum Ziemi Tarnowskiej. Przy badaniu księgozbioru Cieleckich zostały wykorzystane metody proweniencyjna, archiwalna oraz statystyczna.

Informacje biograficzne o rodzinie Cieleckich

Ród Zarembów-Cieleckich należy do starych rodów szlacheckich. Protoplastą linii zamieszkałej Ziemię Halicką był Józef Cielecki (1748-1828)⁸, starosta borszczowski, podkomorzy, rotmistrz kawalerii, kawaler Orderu św. Stanisława⁹ żonaty z Anną z Mycielskich Potocką (1764-1829)¹⁰, starościanką ośnicką z którą miał troje dzieci: Stanisława Ignacego Leopolda (1789-1855)¹¹, Ferdynanda (1801-1878)¹² i Marię (Marianę, 1800-1841)¹³. J. Cielecki zakupił w 1777 r. Hadyńkowce i przeniósł się z Wielkopolski do ówczesnej Galicji Wschodniej¹⁴.

Alfred Cielecki h. Zaremba urodził się w 1821 r. jako syn¹⁵ S.I.L. Cieleckiego¹⁶ – właściciela Byczkowic z Skorodyńcami¹⁷, Hadyńkowców z Oryszkowicami¹⁸ oraz Łoziny¹⁹, i Katarzyny Mysłowskiej h. Rawicz²⁰ (1792-1882)²¹ – właści-

⁷ M. Żychowska, *Biblioteka Muzeum Ziemi Tarnowskiej*, [w:] *Muzeum Okręgowe w Tarnowie. Dzieje i zbiory*, pod. red. S. Potępy, Tarnów 1979, s. 37-46.

⁸ K.A.Z.C. [Artur Karol Zaremba Cielecki], *Monografia rodziny Zarembów na Cielczy Cieleckich*, Kraków 1930, s. 9.

⁹ *Drzewo Rodowe domu Zarembów z Cielczy Cieleckich herbu Zaremba*, [w:] tamże.

¹⁰ M.J. Miniakowski, *Anna Mycielska z Mycielina h. Dołęga*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.624> [dostęp 10.04.2017]; R. Jurzak, *Anna Mycielska*, [w:] *Genealogia dynastyczna*, [online] <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=017113> [dostęp 10.04.2017].

¹¹ *Rozmaitości*, „Przyjaciel Domowy: Pismo Zbiorowe Dla Gospodarzy” 1855, nr 32, s. 274; *Drzewo Rodowe domu Zarembów...*

¹² M.J. Miniakowski, *Ferdynand Cielecki z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.635> [dostęp 10.04.2017].

¹³ M.J. Miniakowski, *Maria Cielecka z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.631> [dostęp 10.04.2017].

¹⁴ K.A.Z.C. [Artur Karol Zaremba Cielecki], *Monografia...*, s. 12.

¹⁵ Cieleccy mieli dwoje dzieci – Alfreda i Sewerynę (1817-1895), zob. M.J. Miniakowski, *Seweryna Cielecka z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://www.sejm-wielki.pl/b/3.373.639> [dostęp 10.04.2017].

¹⁶ W oficjalnych drukach urzędowych używał imienia Leopold. Zob. np. „Rozprawy C.K. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego” 1853, t. 14, s. 222.

¹⁷ Lwowska Narodowa Naukowa Biblioteka Ukrainy im. Wasyla Stefanyka (dalej LNNBU – Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника). Oddział Rękopisów. Zespół (fond) 141 opis 2. Zbiory rękopisów Czołowskiego 108. Papiery rodzinno-majątkowe Leopolda Cieleckiego. 1812-1836. Copia tabularis [Testament Józefa Cieleckiego], s. 18.

¹⁸ LNNBU. Oddział Rękopisów. Zespół (fond) 141 opis 2. Zbiory rękopisów..., s. 26-27.

¹⁹ *Provincial-Handbuch der Königreiche Galizien und Lodomerien für das Jahr 1854*, Lemberg 1854, s. 414; *Handbuch des Lamberger Statthaltereigebietes...*, s. 308.

²⁰ M.J. Miniakowski, *Alfred Cielecki z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.641> [dostęp 10.04.2017].

²¹ *Zmarli we Lwowie*, „Gazeta Narodowa” 1882, nr 115, s. 3.

cielki Porchowej. Według wspomnień poety Franciszka Kowalskiego, Alfred miał uczęszczać do szkoły inżynierii w Wiedniu²². Cielecki był członkiem Cesarsko-Królewskiego (C.K.) Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego we Lwowie²³, Galicyjskiego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego²⁴ oraz Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „Florianka” w Krakowie²⁵. Ponadto zajmował się hodowlą koni, które prezentował na licznych wystawach²⁶, oraz należał do Stowarzyszenia Jeździeckiego (Reiter-Verein) we Lwowie²⁷. Żonaty od 1849 r. z Anną hr. Bnińską h. Łódzia (1828-1914)²⁸, córką Józefa Januarego (1787-1846) i Marii z Gąsiorowskich h. Ślepowron (1793-1840)²⁹ hr. Bnińskich. Cieleccy mieli jedno dziecko – syna, Artura Karola Cieleckiego. Alfred zmarł w 1892 r. w Hadyńkowcach³⁰.

A.K. Cielecki h. Zaremba urodził się w 1850 r. w Hadyńkowcach. Młodość spędził za granicą, gdzie był wychowywany³¹. Należały do niego m.in. Porchowa i Hadyńkowce odziedziczone po ojcu³². Cielecki pełnił wiele funkcji społecznych, m.in. był posłem do Sejmu Krajowego Galicji od 1895 do 1914 r. oraz c.k. podkomorzym³³, jak i długoletnim członkiem Rady Powiatowej w Buczaczu (1875-1884 i 1892-1911)³⁴ oraz Rady Powiatowej w Husiatynie (1905-1914)³⁵. A.K. Cielecki rozwijał swoje rolnicze zainteresowania m.in. jako członek C.K. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego we Lwowie³⁶, Galicyjskiego Towarzystwa Leśnego³⁷

²² F. Kowalski był poetą i absolwentem Liceum Krzemienieckiego, zob. F. Kowalski, *Wspomnienia. Pamiętnik...* T. 1, Kijów 1859, s. 112.

²³ *Szematyzm Królestwa Galicji i Lodomerji z Wielkim Księstwem Krakowskim na rok 1882*, [Lwów] 1882, s. 563.

²⁴ Cielecki był członkiem oddziału buczackiego Galicyjskiego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, zob. tamże, s. 511.

²⁵ J. Mrazek, *Monografia Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie od chwili założenia tegoż do 1. kwietnia 1886 r.*, Kraków 1886, s. 100.

²⁶ Np. razem z synem Arturem wystawił konie na Krajowej Wystawie Rolniczej i Przemysłowej w 1877 r., zob. *Katalog Krajowej Wystawy Rolniczej i Przemysłowej we Lwowie 1877 r.*, Lwów 1877, s. 23.

²⁷ *Ogłoszenie*, „Gazeta Narodowa” 1875, nr 65, s. 3.

²⁸ *W dniu 31 sierpnia r. b. zmarła we Lwowie...*, „Dziennik Poznański” 1914, nr 206, s. 4.

²⁹ M.J. Miniakowski, *Anna hr. Bnińska z Łodzi h. Łódzia*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=1.1122.202> [dostęp 10.04.2017].

³⁰ *Ś.p. Alfred Zaremba Cielecki*, „Gazeta Lwowska” 1892, nr 282, s. 3.

³¹ K.A.Z.C. [Artur Karol Zaremba Cielecki], *Monografia...*, s. 13.

³² T. Pilat, *Skorowidz dóbr tabularnych w Galicji z Wielkim Ks. Krakowskim*, Lwów 1890, s. 182.

³³ J.S. Dunin-Borkowski, *Polacy dygnitarzami austriackimi*. [T.] I: *Podkomorzowie i paziowie (1750-1890)*, Lwów 1890, s. 22.

³⁴ Z. Próchnicki, *Cielecki Zaremba Artur*, [w:] PSB. T. 4, z. 16: *Chwalczewski Jerzy – Corvinus Wawrzyniec*, Kraków 1938, s. 45.

³⁵ Tamże.

³⁶ Zob. *Szematyzm Królestwa Galicji i Lodomerji [...] na rok 1882*, s. 563; Z. Próchnicki, *Cielecki...*, s. 45.

³⁷ *Wykaz mianowanych delegatów w powiatach*, „Sylvan : Organ Galicyjskiego Towarzystwa Leśnego oraz Krajowej Komisji dla Doświadczeń Leśnych” 1893, nr 9, s. 456.

i Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego³⁸. Ponadto był delegatem Galicyjskiego Towarzystwa Łowieckiego³⁹. Jako członek założyciel, a od 1898 r. prezes Towarzystwa Kółek Rolniczych doprowadził do rozwoju tej organizacji ziemiańskiej oraz połączenia jej w 1919 r. z Towarzystwem Rolniczym Krakowskim, tworząc w ten sposób Towarzystwo Rolnicze Małopolskie⁴⁰. Był też m.in. członkiem zwyczajnym Towarzystwa Tatrzańskiego⁴¹ i lwowskiego oddziału Polskiego Towarzystwa Heraldycznego⁴² oraz członkiem założycielem Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie⁴³, Towarzystwa dla Popierania Nauki Polskiej we Lwowie⁴⁴ i Kasyna Narodowego we Lwowie⁴⁵. Cielecki należał ponadto do buczackiego oddziału Galicyjskiego Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego⁴⁶ oraz wchodził w skład rady Krajowego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych w Królestwie Galicji i Lodomerii z Wielkim Królestwem Krakowskim⁴⁷. Za swoje zasługi został uhonorowany w 1908 r. Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Franciszka Józefa⁴⁸, a w 1923 r. Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski⁴⁹. Za fundacje kościołów został odznaczony Orderem św. Grzegorza Wielkiego przyznawanym przez Stolicę Apostolską⁵⁰. Po wielu latach aktywności polityczno-społecznej wycofał się z dalszej działalności na rzecz kraju⁵¹ i osiadł w zakupionym w latach 20. XX w. majątku w Ryglicach⁵². A.K. Cielecki poślubił w 1884 r. Jadwigę hr. Kalinowską (1859-1927)⁵³ herbu Kalino-

³⁸ J. Dolachowski, A. Prokopiv, B.J. Szmit, *Okruchy historii Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego” 2009, t. 57, s. 69.

³⁹ *Spis członków i delegatów Galicyjskiego Towarzystwa Łowieckiego wedle powiatów (delegaci oznaczeni rozstrzelonym drukiem)*, Lwów 1914, s. 17.

⁴⁰ K.A.Z.C. [Artur Karol Zaremba Cielecki], *Monografia...*, s. 13-14; Z. Próchnicki, *Cielecki...*, s. 46.

⁴¹ „Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego” 1899, t. 20, s. 24.

⁴² *Ś.p. Artur Zaremba Cielecki*, „Miesięcznik Heraldyczny” 1931, nr 4, s. 92.

⁴³ *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Szkoły Ludowej za rok 1910*, Kraków 1911, s. 232.

⁴⁴ *Sprawozdanie Wydziału Towarzystwa dla Popierania Nauki Polskiej za rok 1907*, Lwów 1908, s. 26.

⁴⁵ *Alfabetyczny spis członków i statuta Kasyna Narodowego 1914*, Lwów 1914, s. 9.

⁴⁶ W. Ostrożyński, *Galicyjskie Towarzystwo Kredytowe Ziemskie. Jego powstanie i półwiekowy rozwój*, Lwów 1882, s. 378.

⁴⁷ *Szematyzm Królestwa Galicji i Lodomerii [...] na rok 1906*, Lwów 1906, s. 881.

⁴⁸ „Hof- und Staatshandbuch der Österreichisch-Ungarischen Monarchie für das Jahr...” 1918, t. 44, s. 162.

⁴⁹ *Odznaczenie «Polonia Restituta»*, „Gazeta Bydgoska” 1923, nr 103, s. 2; *Order Odrodzenia Polski. Trzechlecie pierwszej kapituły 1921-1924*, Warszawa 1926, s. 15.

⁵⁰ *Ś.p. Artur Zaremba Cielecki*, „Gazeta Rolnicza” 1931, nr 1-2, s. 51.

⁵¹ K.A.Z.C. [Artur Karol Zaremba Cielecki], *Monografia...*, s. 14.

⁵² A.S. Dubiel, *Pogórze Karpackie – Ryglice*, Słupsk 1998, s. 21-22.

⁵³ M. Hłyń, *Listy Marii z Gniewoszów Harsdorfowej do Heleny Mycielskiej. Cz. I listy od 22 V 1886 do 2 I 1893*, „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej” 2005, z. 27, s. 156; *Drzewo Rodowe domu Zarembów...*

wa, córkę Władysława (1831-1893) i Cecylii z Szelińskich (ok. 1830-?). Jadwiga i Artur Karol mieli córkę Katarzynę Emilię (1885-1886)⁵⁴. Artur Karol zmarł w 1930 r. w Krakowie i został pochowany w rodzinnym grobowcu na Cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie⁵⁵. Po jego śmierci majątek w Ryglicach przeszedł na jego dalekiego krewnego, Leszka Antoniego Cieleckiego.

L.A. Cielecki urodził się w 1868 r. w Zygrach (obecnie województwo łódzkie) jako syn sędziego pokoju⁵⁶ Maksymiliana Macieja Cieleckiego (1828-1891)⁵⁷ i Józefy Niemyskiej (ok. 1830-?). Ukończył krakowską Akademię Sztuk Pięknych⁵⁸ i był zapalonym cyklistą – należał do łódzkiego oddziału Warszawskiego Towarzystwa Cyklistów⁵⁹. W czasie I wojny światowej był instruktorem Warszawskiego Centralnego Komitetu Obywatelskiego na okrąg policyjny berezyński⁶⁰. Należał do niego Leszkomin w dawnym powiecie sieradzkim⁶¹. Zmarł w 1945 r. w Ryglicach⁶². L.A. Cielecki był żonaty z Janiną Pstrokońską⁶³, z którą miał syna Janusza (1918-?)⁶⁴ i córkę (malarzkę) Jadwigę Marię Cielecką-Głowacką (1919-?)⁶⁵.

Losy kolekcji i jej charakterystyka

Niewiele wiadomo o losach biblioteki Cieleckich. Brak inwentarzy i katalogów, które obrazowałyby jej zawartość treściową i ilościową. W zachowanym fragmencie archiwum rodzinnego Cieleckich dostępnym w tarnowskim oddziale AN w Krakowie nie ma archiwaliów na ten temat, w tym

⁵⁴ T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*. [T.] 18: *Z dołączeniem tablic wywodowych Księcia Adama Czartoryskiego z Wielkiego Boru i Hrabów Potulickich z Wielkich Jezior*, Poznań 1896, s. 48.

⁵⁵ Ś.p. Artur Zaremba Cielecki, „Gazeta Rolnicza” 1931, nr 1-2, s. 51.

⁵⁶ Maksymilian był też autorem kilku powieści i pisywał do „Gazety Rolniczej”, zob. *W Warszawie*, „Dziennik Poznański” 1891, nr 202, s. 306. W archiwach rodziny Cieleckich zachowały się dwa rękopisy jego powieści oraz zeszyty z poezją i pieśniami. Zob. Archiwum Narodowe w Krakowie. Oddział Tarnowski (ANwKOT), 33/224/0 Archiwum rodzinne Zaremba Cieleckich z Ryglic, sygn. 12, Prace literackie Maksymiliana Cieleckiego, k. nlb.

⁵⁷ M.J. Miniakowski, *Maksymilian Maciej Cielecki z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=le.511.4.10> [dostęp 10.04.2017].

⁵⁸ Ś.p. Leszek Zaremba-Cielecki, „Dziennik Polski” 1945, nr 266, s. 6.

⁵⁹ *Korespondencje : Łódź 23 kwietnia 1898*, „Koło : Pismo Fachowe Poświęcone Sportowi Kołowemu” 1898, nr 9, s. 95.

⁶⁰ L. Zaremba Cielecki, *Wspomnienia z Berezyńny z czasów wojny światowej*, „Kalendarz Królowej Korony Polskiej na Rok Pański...” 1933, R. 9, s. 135.

⁶¹ *Plan odnowy miejscowości Zygrzy...*, s. 2.

⁶² Ś.p. Leszek Zaremba-Cielecki, „Dziennik Polski” 1945, nr 266, s. 6.

⁶³ *Drzewo Rodowe domu Zarembów...*

⁶⁴ Tamże.

⁶⁵ Jadwiga ukończyła ASP w Krakowie, zob. W. Kulesza, *Encyklopedia. Kto jest kto? Polska 1992-1993*, [Warszawa 1994], s. 101.

zapisów testamentowych dokumentujących przejęcie księgozbioru przez L.A. Cieleckiego w spadku po A.K. Cieleckim.

W opracowaniach dotyczących dworów należących do rodziny Cieleckich brakuje informacji o pomieszczeniach bibliotecznych, opisów sposobu przechowywania książek czy innych informacji, które mogłyby wskazywać na bibliofilskie zainteresowania właścicieli księgozbioru. Wiadomo jedynie, że A.K. Cielecki był miłośnikiem książek i orędownikiem ich wartości edukacyjnej⁶⁶. Dzięki popularnym w XIX w. listom prenumeratorów (subskrybentów) wiadomo natomiast, że S.I.L Cielecki opłacił jeden egzemplarz *Grammatyki języka polskiego* (Rzeszów 1846) Jana Nepomucena Deszkiewicza⁶⁷ oraz czasopismo „Ziemia Galicyjski”⁶⁸, a A. Cielecki posiadał jeden egzemplarz *Pism Franciszka Wiktora Dmochowskiego...* (Lwów 1843) wydanych przez Andrzeja Edwarda Koźmiana⁶⁹. Natomiast w pierwszym tomie *Złotej księgi szlachty polskiej* Teodora Żychlińskiego na liście prenumeratorów znaleźli się Anna Cielecka i jej syn Artur Karol⁷⁰. A.K. Cielecki zamówił ponadto prenumeratę *Herbarza polskiego* Adama Bonieckiego⁷¹.

Na podstawie zapisów proweniencyjnych w dziełach ze zbiorów MBP w Tarnowie można ustalić przynależność większości książek do bibliotek w poszczególnych siedzibach Cieleckich: 120 egzemplarzy posiada pieczęcie wskazujące na majątek w Ryglicach, 89 – dwór w Hadyńkowcach i 68 – dwór w Porchowej. Jednakże sporo książek posiada równocześnie dwie lub trzy pieczęcie z lokalizacją, co świadczy o przenoszeniu poszczególnych bibliotek do kolejnych dworów i scalaniu ich. Równocześnie, po połączeniu kolekcji, książki zyskiwały nową numerację, na co wskazują skreślenia i nowe liczby porządkowe. Najstarszy księgozbiór pochodził z Porchowej i liczył co najmniej 1498 woluminów, o czym informuje naj-

⁶⁶ Artur S. Dubiel wspomina gdy jako dziecko otrzymywał do A.K. Cieleckiego bajki i wiersze dla dzieci, często pięknie wydane i ilustrowane, zob. A.S. Dubiel, *Miasteczko nad Szwedką: ze wspomnień i przekazów*, Warszawa 1987, s. 50-60. Cielecki przyczynił się do budowy domu ludowego Towarzystwa Szkół Ludowych w Hadyńkowcach, zob. R. Aftanazy, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*. [Cz. 2: *Ziemia ruskie Korony*]. T. 7: *Województwo ruskie, Ziemia Halicka i Lwowska*, Wrocław 1995, s. 70.

⁶⁷ Na liście „przedpłacicieli” widnieje jako Leopold Cielecki, zob. J.N. Deszkiewicz, *Zbiór odpowiedzi recenzentom Grammatyki języka polskiego w Rzeszowie 1846 roku wydanej [...]*, Lwów 1853, s. V.

⁶⁸ *Spis przedpłacicieli na Ziemia Galicyjskiego*, „Ziemia Galicyjski : Pismo Poświęcone Gospodarstwu Krajowemu” 1835, t. 1, s. III.

⁶⁹ F.W. Dmochowski, *Pisma...*, s. 203.

⁷⁰ Anna zamówiła jeden egzemplarz, a Artur pięć, zob. T. Żychliński, *Złota księga szlachty...*, [T.] 1, Warszawa 1879, s. 400. W kolejnych latach Cielecki zakupił w sumie 19 tomów *Złotej księgi...*, a wybrane woluminy zamawiał w większej liczbie egzemplarzy.

⁷¹ A. Boniecki, *Herbarz polski*. T. 11: *Komorowscy – Kotowski*, Warszawa 1907, s. [398].

wyższy znany autorce numer umieszczony przy owalnej pieczęci „Artur Zaręba Cielecki Porchowa”⁷².

Po śmierci ojca w 1892 r. Artur Karol sprzedał majątek w Porchowej i przeniósł się do dworu w Hadyńkowcach⁷³. Oba księgozbiory dworskie zostały scalone. Nowa pieczęć pozwala określić liczebność połączonych kolekcji na co najmniej 2297 woluminów, o czym świadczy najwyższy znany autorce numer umieszczony przy prostokątnej pieczęci „A.Z.C. Biblioteka Hadyńkowce”⁷⁴. W 1915 r. podczas działań wojennych dworek wraz z licznymi zabytkowymi meblami, dziełami sztuki oraz biblioteką został spalony i częściowo wysadzony w powietrze przez wojska rosyjskie⁷⁵. Cielecki po wojnie odbudował dwór⁷⁶, który następnie wraz z majątkiem ziemskim przepisał na Jerzego Cieleckiego, żonatego z Zofią Skałkowską⁷⁷. Byli oni ostatnimi mieszkańcami posiadłości do 1939 r., kiedy cały majątek został zniszczony i rozkradzony⁷⁸.

Uratowane z pożaru w 1915 r. książki trafiły do zakupionego przez Artura Karola w latach 20. XX. dworu w Ryglicach. Odkupił go od Róży z hr. Rumerskirchów Czaykowskiej. Cielecki po raz kolejny zamówił nową pieczęć własnościową dla odbudowywanej biblioteki. Najwyższy znany autorce numer przy pieczęci „Biblioteka A.Z. Cielecki Ryglice” to 693⁷⁹. Nie wiadomo, czy Artur Karol zapisał Jerzemu część swojej biblioteki lub inny cenny majątek ruchomy wraz z dworem w Hadyńkowcach oraz czy istniały księgozbiory w mieszkaniach Artura Karola znajdujących się w Krakowie⁸⁰ i Lwowie.

Po przejęciu majątku ryglickiego L. Cielecki oznaczał część książek w bibliotece nową pieczęcią: „Leszek Zaręba Cielecki majątek Ryglice pow. Tarnów”⁸¹. Nie wiadomo, czy posiadał wcześniej w Leszkomlinie księgozbiór, który następnie przewiózł do Ryglic. W momencie upaństwowienia majątku w 1945 r. i zarekwirowania przez Muzeum Ziemi Tarnowskiej cennych przedmiotów z dworu w Ryglicach biblioteka składała się z 2022 wo-

⁷² Zob. Ignacy Radliński, *Historia nauki o człowieku (historia antropologii)*. T. 1. *Czasy przedhistoryczne i starożytne*. Cz. 1, Warszawa 1902, MBP w Tarnowie, sygn. C-91670.

⁷³ R. Aftanazy, *Dzieje rezydencji...*, s. 154.

⁷⁴ Zob. A. Choński, *Błędna i zgubna polityka Polski od Kaźmirza W. (†1370) do dziś dnia*, Poznań 1913, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-177240.

⁷⁵ R. Aftanazy, *Dzieje rezydencji...*, s. 72.

⁷⁶ Tamże.

⁷⁷ *Drzewo Rodowe domu Zarembów...*

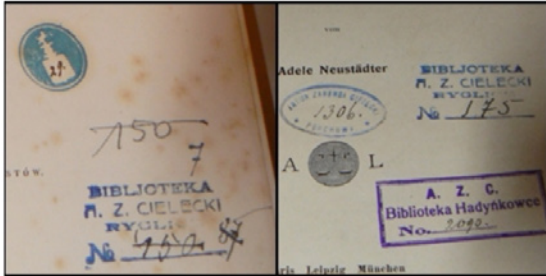
⁷⁸ R. Aftanazy, *Dzieje rezydencji...*, s. 73.

⁷⁹ Zob. A. Potocka, *Voyage d'Italie (1826-1827)*, Paris 1899, MBP w Tarnowie, sygn. C-24615.

⁸⁰ A.S. Dubiel, *Miasteczko nad Szwedką...*, s. 50-60.

⁸¹ Zob. np. M. Koczyński, *Zbiór ustaw i rozporządzeń administracyjnych w Królestwach Galicji i Lodomeryi, tudzież W. Ks. Krakowskiem obowiązujących, a w czasokresie 1889-1896 wydanych*. T. 1: *A-Koszta komisaryjne*, Kraków 1897, MBP w Tarnowie, sygn. B-178846.

luminów⁸², jednakże w chwili przekazania księgozbiorów podworskich do MBP w Tarnowie w 1947 r. liczba ta wynosiła już tylko 1129 woluminów⁸³.

Fot. 1. Cztery różne przykłady pieczęci Cieleckich.

Źródło: MBP w Tarnowie, sygn.: C-26878, C-35943.

Zdjęcie: Małgorzata Sobol-Kielbania

Obecnie zachowany fragment księgozbioru Cieleckich z Ryglıc to 124 tytuły w 120 woluminach i trzy zeszyty tytułów prasowych. Jest to najmniejsza liczbowo część biblioteki podworskiej spośród przechowywanych w MBP w Tarnowie. Brak w niej kolekcji starodruków oraz innych cennych zbiorów specjalnych. Najstarsza publikacja pt. *Kaiserliche königliche Bilder-Galerie...* pochodzi z 1823 r.⁸⁴ Warto w tym miejscu zauważyć, że liczba zachowanych obiektów byłaby większa, gdyby nie dwa czynniki. Pierwszy to rozproszenie księgozbioru Cieleckich z Ryglıc w 1949 r. za sprawą podziału księgozbiorów podworskich znajdujących się w MBP w Tarnowie pomiędzy miejscową placówkę, Bibliotekę Jagiellońską, Bibliotekę Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Zbiornicę Księgozbiorów Zabezpieczonych w Katowicach⁸⁵ – niestety, podział ten został dokonany bez zachowania formalnej dokumentacji zawierającej m.in. wykaz tytułów, jakie przypadły danej bibliotece⁸⁶. Drugi czynnik to wieloletnie wypoży-

⁸² ANwKOT, MOT [Muzeum Okręgowe Tarnów] 33/273/34, Wykaz przedmiotów zabezpieczonych przez Referat Kultury i Sztuki Starostwa Powiatowego w Ryglıcach dn. 16.4. 1945 r.

⁸³ ANwKOT, MOT 33/273/34, List z dnia 23 listopada 1947 r. do Dyrekcji Muzeum Ziemi Tarnowskiej w Tarnowie od Dr. Józefa Dutkiewicza konserwatora zabytków województwa krakowskiego. Załącznik: Odpis protokołu przekazania z dnia 8 września 1947 r., s. 1. Nie wszystkie książki podworskie zostały przekazane do MBP – 104 woluminy pozostały jako depozyt w muzealnej bibliotece podręcznej, zob. ANwKOT, Teki dr Leszka Dziamy i dr Marii Dziamy, 33/277/0, Zestawienie przedmiotów niezinventaryzowanych według stanu z dnia 31 marca 1947.

⁸⁴ *Kaiserliche königliche Bilder-Galerie im Belvedere zu Wien nach den Zeichnungen von Sigmund von Preger in Kupfer gestochen, nebst Erklärungen in artistischer und historischer Hinsicht*, Wien-Prag 1823, MBP w Tarnowie, sygn. N-91820.

⁸⁵ Podział ten był umotywowany potrzebą wzbogacenia zwłaszcza księgozbiorów bibliotek naukowych o wartościowe pozycje naukowe, podręczniki itp., których po wojnie brakowało w wielu regionach Polski, zob. R. Nowicki, *Powojenna...*, s. 13.

⁸⁶ *Z dziejów Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Słowackiego w Tarnowie 1908-1968. Praca zbiorowa*, pod red. B. Jaśkiewicza, Tarnów [1970], s. 95.

czanie czytelnikom książek z XIX i XX w., co skutkowało zagubieniem i zniszczeniem poszczególnych tytułów⁸⁷. Dzięki trzem pierwszym inwentarzom MBP powstałym po 1945 r. wiemy o co najmniej jednej utraconej w ten sposób książce, która pochodziła z dworu w Ryglicach⁸⁸. Dodatkowo w starym katalogu kartkowym można odnaleźć informacje o trzech tomach *De la Pologne...* (Paryż-Lipsk 1841) Félix Colsona, które nie zachowały się do dziś⁸⁹. Ponadto w momencie przejęcia księgozbiorów dworskich przez bibliotekę Muzeum Ziemi Tarnowskiej 5000 książek zostało przekazanych do szkół w okręgu tarnowskim⁹⁰. Tym sposobem w bibliotece szkolnej III Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Tarnowie znalazły się dwa tomy *Słownika geograficznego Królestwa Polskiego...* wydane w Warszawie w 1884 r.⁹¹

Fragment kolekcji Cieleckich z Ryglic zachowany w zbiorach MBP w Tarnowie składa się w 64% z wydawnictw w języku polskim, w 16% – niemieckim, w 15% – francuskim oraz w 5% – włoskim i łacińskim. Pod względem tematycznym badane publikacje cechują się dużą różnorodnością, świadczącą o bogatych zainteresowaniach właścicieli księgozbioru. Najliczniejszą grupę stanowią wydawnictwa historyczne (25%) traktujące głównie o historii Polski, m.in. autorstwa Feliksa Konecznego⁹² i Leonarda Chodźki⁹³. Niewiele mniejsza część to publikacje z zakresu nauk społeczno-politycznych – 22%. A.K. Cielecki dbał także o swoją edukację ekonomiczną, uzupełniając biblioteczny zasób o stosowną literaturę⁹⁴. Dopelnieniem tego działu są ustawy i zbiory praw,

⁸⁷ Po II wojnie światowej udostępnianie książek niemających nawet 100 lat było rzeczą naturalną. Niejednokrotnie wśród publikacji pochodzących z księgozbiorów podworskich znajdowało się sporo literatury pięknej, którą wypożyczano czytelnikom, zob. m.in. R. Nowicki, *Powojenna...*, s. 48.

⁸⁸ H. Rzewuski, *Pisma. Teofrast polski*. T. 1-2, Petersburg 1851. Zob. Inwentarze MBP w Tarnowie za lata 1945-1950, T. 1-3, nr inw. 13112 ubytkowany w 1961 r.

⁸⁹ F. Colson, *De la Pologne et des cabinets du Nord*. T. 1-3, Paris-Leipsig 1841, MBP w Tarnowie, sygn. Mag.-177183-177185.

⁹⁰ ANwKOT, MOT 33/273/34, Sprawozdanie z prac wykonanych przy zabezpieczeniu zbiorów bibliotecznych na terenie pow. tarnowskiego i dębickiego od dn. 1. II.1945 r.

⁹¹ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. T. 5: [Kutowa Wola-Malczyce], pod red. B. Chlebowskiego, F. Sulimierskiego, W. Walewskiego, Warszawa 1884, Biblioteka szkolna III Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Tarnowie, sygn. 26827; *Słownik geograficzny...* T. 6: [Malczyce-Netreba], Warszawa 1885, tamże, sygn. 26828. Natomiast w kolekcji Cieleckich w MBP można znaleźć *Słownik geograficzny...* T. 1: [Aadereneczna], Warszawa 1880, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178277.

⁹² F. Koneczny, *Jagiello i Witold*. Cz. 1: *Podczas unii krewskiej (1382-1392)*, Lwów 1893, MBP w Tarnowie, sygn. C-24380.

⁹³ Np. L. Chodźko, *Histoire des Légions polonaises en Italie, sous le commandement du général Dombrowski*. T. 1, Paris-Genève 1829, MBP w Tarnowie, sygn. C-24570.

⁹⁴ Np. L. Lewandowski, *Waluta : ustęp z ekonomii społecznej*, Warszawa 1921, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-179055.

które tworzą 10% całej kolekcji i są powiązane z działalnością Cieleckich, np. *Ustawa łowiecka...* (Lwów 1909)⁹⁵. Trzecią co do wielkości grupę stanowi literatura piękna – 20%. Można tu przywołać utwory Wincentego Pola⁹⁶, literaturę podróżniczą i pamiątkarską (np. *Voyage d'Italie...*, Paryż 1899) Anny Potockiej⁹⁷ czy *Listy z Japonii* (Warszawa-Kraków 1904) Rudyarda Kiplinga w przekładzie Mariana Polońskiego⁹⁸ oraz hagiograficzną⁹⁹. Natomiast po 9% obejmują wydawnictwa z zakresu nauk matematyczno-przyrodniczych oraz grupa innych różnotematycznych publikacji np.: z zakresu teatrologii¹⁰⁰ powiązanych z działalnością A.K. Cieleckiego w Związku Teatrów i Chórów Włociańskich we Lwowie¹⁰¹; numizmatyki¹⁰², którą się interesował¹⁰³; zarządzania majątkiem ziemskim¹⁰⁴. Alfred i Artur Karol Cieleccy pogłębiali swoją wiedzę również w zakresie rolnictwa, poprzez zakup specjalistycznych tytułów takich jak m.in. bogato ilustrowana *Historia powszechna konia* (Poznań 1874) Mariana Hutten-Czapskiego¹⁰⁵ i *Oplacalność drenowania w Galicji* (Lwów 1904) Jana Blautha¹⁰⁶. Najmniejszą część stanowią słowniki i podręczniki – 3%, np. do nauki języka włoskiego czy niemieckiego¹⁰⁷, oraz prasa – 2% w postaci dwóch zeszytów „Pro Fide, Rege et Lege” i rocznika „Moderne Illustrierte Zeitung : Reise und Sport”¹⁰⁸.

⁹⁵ *Ustawa łowiecka dla Królestwa Galicji i Lodomerii z Wielkim Księstwem Krakowskim*, Lwów 1909, MBP w Tarnowie, sygn. C-90177.

⁹⁶ W. Pol, *Poezje*. T. 4, Lwów 1877, MBP w Tarnowie, sygn. P-91941.

⁹⁷ Dz. cyt.

⁹⁸ MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178435.

⁹⁹ Np. A. Guépin, *Żywot ś. Jozafata Kuncewicza męczennika, arcybiskupa połockiego rit. gr. opowiedziany na tle historii Kościoła Ruskiego*, z przedm. W. Kalinki, Lwów 1885, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178980.

¹⁰⁰ Np. Z. Gargas, *Teatry chłopskie w Galicji*, Lwów 1903, MBP w Tarnowie, sygn. C-24358.

¹⁰¹ Zob. J. Wiczkowski, *Lwów, jego rozwój i stan kulturalny oraz przewodnik po mieście*, Lwów 1907, s. 539.

¹⁰² Np. M. Gumowski, *Monety polskie*, Warszawa 1924, MBP w Tarnowie, sygn. C-24405.

¹⁰³ A.K. Cielecki był członkiem Towarzystwa Numizmatycznego w Krakowie, zob. *Spis Członków Towarzystwa*, [w] *Sprawozdanie z Wydziału Towarzystwa Numizmatycznego w Krakowie za rok 1891*, „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne” 1892, nr 1, s. 3.

¹⁰⁴ Np. L. Szumańczowski, *Vade mecum dla detaxatora ziemskich posiadłości*, Kraków 1886, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178977.

¹⁰⁵ T. 1, MBP w Tarnowie, sygn. C-91663.

¹⁰⁶ MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178526.

¹⁰⁷ I. Płaskowski, *Słownik podręczny włosko-polski. Dla dobrego wymawiania opatrzone akcentami nad wyrazami włoskimi, tudzież pomnożony grammatyczną wiadomością o konjugacjach słów włoskich = Dizionario italiano-polacco compendiato [...]*, Warszawa 1860, MBP w Tarnowie, sygn. C-26273; D. Sanders, *Wörterbuch der Hauptschwierigkeiten in der deutschen Sprache*, Berlin 1887, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178579.

¹⁰⁸ „Pro Fide, Rege et Lege : wydawnictwa z zakresu ideologii konserwatywnej i monarchistycznej” 1926, z. 1 oraz 1928, z. 3, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-179042 i Mag-177294. „Moderne Illustrierte Zeitung : Reise und Sport” 1913, H. 3 (Sonder-Nummer : Galizien : seine kulturelle und wirtschaftliche Entwicklung), MBP w Tarnowie, sygn. C-26690.

Pod względem miejsca wydania dominują książki opublikowane we Lwowie – 34 tytuły. Znaczną część pozycji wydano w Krakowie (18) i Warszawie (14). Z ośrodków zagranicznych najwięcej książek ukazało się w Paryżu – 21 tytułów oraz w Wiedniu (11) i Berlinie (10).

Wśród serii wydawniczych możemy spotkać polskie wydawnictwa, np.: popularną Bibliotekę „Tygodnika Ilustrowanego”, Pamiętniki z Osiemnastego Wieku, Bibliotekę Historyczną Krakowskiej Spółki Wydawniczej, Bibliotekę Stowarzyszenia Przyjaciół Francji w Krakowie czy Głosy na Czasie. Z zagranicznych serii warto wspomnieć o Österreichische Militär-Bibliothek oraz Bibliothéque d'Éducation et de Récréation.

W zachowanym fragmencie księgozbioru Cieleckich z Ryglie można znaleźć głównie książki w oprawach wydawniczych – zarówno twardych, jak i broszurowych. Niektóre egzemplarze w oprawie broszurowej zyskały dodatkowo współczesną oprawę introligatorską na zamówienie MBP w Tarnowie. Twarde oprawy wydawnicze były wykonane najczęściej z tektury obleczonej w materiał i zdobione złotymi tłoczeniami. Natomiast oprawy sporządzone na zamówienie Cieleckich w większości przypadków były skromne, wykonane z tektury obleczonej w jednobarwną skórę i ze złożonym tytułem na grzbiecie oraz wewnętrzną wkładką w jednolitym kolorze. Nie zachowały się żadne informacje wskazujące na konkretny zakład introligatorski realizujący zamówienia rodziny Cieleckich na przykład we Lwowie czy Krakowie. Jedynie na wydanym w Berlinie w 1864 r. tomie dzieł Tacyty¹⁰⁹ znalazła się naklejka firmowa „F.A. Unrasch Buchbinderei, Dresden”. Ponadto w kilkunastu tomach są pieczęcie i naklejki księgarskie, np. księgarni Faesy & Frick w Wiedniu¹¹⁰, Karola Wilda¹¹¹ oraz Władysława Gubrynowicza i Władysława Schmidta ze Lwowa¹¹², które sprzedawały również wydawnictwa obcojęzyczne.

Oprócz wspomnianych powyżej pieczęci własnościowych w kolekcji możemy spotkać inne znaki proveniencyjne. A. Cielecki najprawdopodobniej oznaczał księgozbiór za pomocą małej owalnej pieczętki z konturami rodowego herbu Zaremby. Dodatkowo w przypadku kilku woluminów z 32, na których pojawiła się ta pieczęć, naniesiono piórem na jej odbiciu numerację. Natomiast ostatni właściciel księgozbioru, L.A. Cielecki, posługiwał się trzema pieczęciami. Pierwsza, okrągła, przedstawiała herb Zaremby wpisany w koło i inicjały

¹⁰⁹ Cornelius Tacitus, *Ab excessu divi Augusti I-VI. Mit den Varianten der Florentiner Handschrift*, Berlin 1864, Cornelius Tacitus, erklart von K. Nipperdey, Bd. 1, MBP w Tarnowie, sygn. C-90066.

¹¹⁰ Zob. T. Mommsen, *Römische Geschichte*. Bd. 1: *Bis zur Schlacht von Pydna*. Abt. 1, Berlin 1868, MBP w Tarnowie, sygn. C-30285.

¹¹¹ Zob. J. Verne, *Les enfants du capitane Grant voyage autour du monde. Pièce en 5 actes et un prologue*, Paris 1878, MBP w Tarnowie, sygn. F-91183.

¹¹² Zob. *Ustawy i rozporządzenia drogowe w Galicji z objaśnieniami*, ułożył i wyd. M. Latoszyński, Lwów 1898, MBP w Tarnowie, sygn. C-90218.

L.A. (Leszek Antoni)¹¹³. Druga zawierała ozdobne inicjały L.C. (Leszek Cielecki), a trzecia, wykonana dla księgozbioru w Ryglicach, dane adresowe właściciela – „Leszek Zaręba Cielecki majątek Ryglice pow. Tarnów?”. W sumie książek z pieczęciami Leszka Antoniego zachowało się jedynie 15, z czego 13 to woluminy z pieczęcią adresową. Jedna książka posiada dodatkowo ciekawy znak proveniencyjny – napis piórem „L.A.Z.C.E.” umieszczony na brzegu stron¹¹⁴.

Fot. 2. Cztery różne przykłady znaków proveniencyjnych L.A. Cieleckiego na jednej książce. Źródło: MBP w Tarnowie, sygn.: C-26273. Zdjęcie: Małgorzata Sobol-Kielbania

W publikacjach z badanej kolekcji można znaleźć kilka odręcznych dedykacji i podpisów. Spośród pięciu dedykacji warto zwrócić uwagę na te od wydawców i autorów książek dla Artura Cieleckiego: wydawcy Józefa Pitułko¹¹⁵ oraz autorów Aleksandra Raciborskiego¹¹⁶ i Michała Asanki-Japoła¹¹⁷. Wśród odręcznych podpisów znalazły się autografy Anny z Bnińskich Cieleckiej¹¹⁸, A.K. Cieleckiego¹¹⁹, Leopolda Cieleckiego¹²⁰ oraz Teodora Mysłowskiego¹²¹.

¹¹³ Pieczęć ta pojawiła się tylko na dwóch woluminach: I. Płaskowski, dz. cyt.; A.L. Kornik, *Mój batalion... my, byli legionieści*, Kraków 1937, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178929.

¹¹⁴ L.A.Z.C.E – Leszek Antoni Zaręba Cielecki E[?], zob. I. Płaskowski, dz. cyt.

¹¹⁵ I.J. Paderewski, *Księga pamiątkowa ze Złotu Sokolstwa Polskiego z trzech zaborów i obchodów grunwaldzkich w Krakowie 1910 r.*, Lwów: nakładem J. Pitułko, 1911, MBP w Tarnowie, sygn. C-31038.

¹¹⁶ A. Raciborski, *Podstawy teorii poznania w «Systemie logiki dedukcyjnej i indukcyjnej» J. S. Milla*. T. 1, Lwów 1886, MBP w Tarnowie, sygn. C-91573.

¹¹⁷ M. Asanka-Japoł, *Geniusz Henryka Sienkiewicza (przemówienie na uroczystym posiedzeniu Towarzystwa Nauczycieli szkół wyższych, w dniu 12 grudnia 1916, poświęconemu pamięci nieśmiertelnego pisarza narodowego)*, Jasło 1917, MBP w Tarnowie, sygn. C-26735.

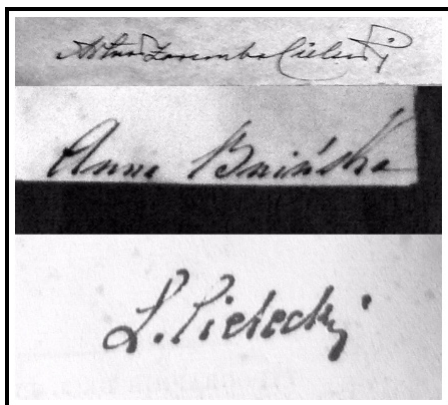
¹¹⁸ Zob. A. Potocka, dz. cyt.

¹¹⁹ Zob. A. Gałuszka, *Uwagi o programie oszczędności w wydatkach państwowych*, Kraków 1923, MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178979.

¹²⁰ Mowa o S.I.L. Cieleckim. Zob. L. Chodźko, T. 1, dz. cyt.; toż, T. 2, sygn. C-24571.

¹²¹ Podpis: „De la Bibliothéque de Theodore Myslowsky” w: *Kaiserliche königliche...*, dz. cyt.

Na jednym tomie widnieją połączone inicjały „A.C.”, które mogą wskazywać zarówno na Alfreda lub A.K. Cieleckich, jak i Annę oraz pieczęcie używane przez Artura Karola¹²². Ciekawostkę w kolekcji stanowi wolumin wklejonym ekslibrisem Biblioteki Numizmatycznej Polskiej A. Ryszarda w Krakowie¹²³.

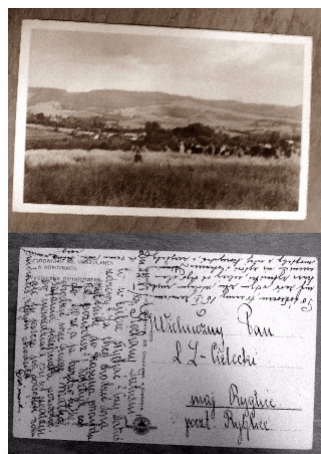

Fot. 3. Od góry podpisy: A.K. Cieleckiego, A. Bnińskiej i S.I.L. Cieleckiego.
Źródło: MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178979, C-24615, C-24571.
Zdjęcie: Małgorzata Sobol-Kielbania

Wśród znaków czytelniczych można spotkać liczne zapiski ołówkiem w wybranych tomach¹²⁴, są także zakładki z przypadkowych papierów, np. pocztówki¹²⁵.

Fot. 4. *Recto* i *verso* pocztówki wysłanej z uzdrowiska w Rokicinach przez córkę Jadwigę do ojca L.A. Cieleckiego w 1932 r.

Źródło: MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178980.
Zdjęcie: Małgorzata Sobol-Kielbania

¹²² Zob. W. Cybulski, *Odczyty o poezji polskiej w pierwszej połowie XIX wieku*. T. 1, przekład z niemieckiego F. Dobrowolskiego, Poznań 1870, MBP w Tarnowie, sygn. C-3368.

¹²³ Zob. I. Zagórski, *Monety dawnej Polski jako też prowincji i miast do niej niegdyś należących, z trzech ostatnich wieków*, wyd. E. Rastawiecki, Warszawa 1845, MBP w Tarnowie, sygn. C-25441. Antoni Ryszard (1841-1894), kupiec, autor kilku wartościowych prac numizmatycznych, pierwszy kustosz zbiorów i biblioteki Krakowskiego Towarzystwa Numizmatycznego, właściciel biblioteczki numizmatycznej. Jego księgozbiór, oznaczony ekslibrisem, znajduje się od 1901 r. w Muzeum Narodowym w Krakowie, zob. J. Mękicki, *Pierwszy polski ekslibris numizmatyczny*, „Magazyn Numizmatyczny” 1993, nr 16, s. 18.

¹²⁴ Zob. M.T. Cicero, *De officiis ad Marcum filium libri tres*, erklært von O. Heine, Berlin 1866, MBP w Tarnowie, sygn. C-90329.

¹²⁵ Pocztówka z Uzdrowiska ss. Urszulanek w Rokicinach – *Wycieczka pensjonarek*, wydana nakładem Kurii Generalnej ss. Urszulanek w Krakowie; rotograviura Drukarni Św. Wojciecha w Poznaniu. Kartka znalazła się w książce A. Guépin, dz. cyt.

Jeśli oceniać kolekcję nie tylko pod kątem jej znaczenia dla odtworzenia dziejów rodziny Cieleckich czy historii Podola i Ziemi Tarnowskiej, lecz także pod względem unikatowości samych wydań poszczególnych książek, można (dzięki porównaniu np. z KaRo, NUKAT czy WorldCat) zauważyć, że kilkanaście tytułów z tego zbioru (głównie obcojęzycznych) jest dostępnych tylko w nielicznych polskich bibliotekach. Warto tu wspomnieć np. o *Sposobie przyrządzania nieodzownych środków toaletowych i gospodarskich za pomocą kwasu salicylowego* (Lwów 1877) Adeli Winterberg¹²⁶, *Monografii rodziny Zarembów na Cielczy Cieleckich* spisanej przez A.K. Cieleckiego¹²⁷, podręczniku Marcina Maślanki *Zarys kopalnictwa naftowego. Podręcznik dla urzędników kopalń naftowych* (Stanisławów 1885)¹²⁸, czy rzadkich w naszym kraju wydaniach: *Le fantôme* (Paryż 1901) Paula Bourgeta¹²⁹, *Aventures de trois russes et de trois anglais dans l'Afrique australe* (Paryż 1872) Juliusza Verne'a¹³⁰ oraz *Katechismus der Naturlehre oder Erklärung der wichtigsten physikalischen und chemischen Erscheinungen des täglichen Lebens* (Lipsk 1866) Ebenezera Cobhama Brewera i Heinricha Gretschela¹³¹.

Obecnie kolekcja Cieleckich jest w trakcie katalogowania, a wybrane tytuły zostały zdigitalizowane i udostępnione w Tarnowskiej Bibliotece Cyfrowej¹³², dzięki czemu czytelnicy mogą je wykorzystać podczas pisania prac naukowych czy w amatorskich badaniach historyczno-genealogicznych.

Bibliografia

Aftanazy R., *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*. [Cz. 2: *Ziemie ruskie Korony*]. T. 7: *Województwo ruskie, Ziemia Halicka i Lwowska*, Wrocław 1995.

Dolachowski J., Prokopiv A., Szmit B.J., *Okruchy historii Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego*, „Rocznik Polskiego Towarzystwa Dendrologicznego” 2009, t. 57, s. 49-74.

¹²⁶ MBP w Tarnowie, sygn. C-91893.

¹²⁷ Dz. cyt., MBP w Tarnowie, sygn. C-90334. Wiadomo o drugim egzemplarzu *Monografii* [...] dostępnym w BN w Warszawie.

¹²⁸ MBP w Tarnowie, sygn. Mag-178313. Pozostałe dwa egzemplarze przechowywane są w Bibliotece Głównej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz w BN w Warszawie.

¹²⁹ MBP w Tarnowie, sygn. F-54699. To samo wydanie jest dostępne jedynie w BUW.

¹³⁰ MBP w Tarnowie, sygn. F-54768. W Polsce jest dostępne też wydanie z 1873 r. przechowywane w Bibliotece Głównej ASP w Krakowie.

¹³¹ MBP w Tarnowie, sygn. C-90271.

¹³² Np. *Ustawy i rozporządzenia w zakresie szkół ludowych*, zebrał i ułożył K. Pierożyński, Lwów 1904, [online] <http://dlibra.biblioteka.tarnow.pl/dlibra/docmetadata?id=289&dirids=1&tab=1> [dostęp 10.04.2017]; *Pamiętnik c. k. Galicyjskiego Towarzystwa Gospodarskiego 1845-1894*, z aktów urzędowych spisał T. Łopuszański, Lwów 1894, [online] http://dlibra.biblioteka.tarnow.pl/dlibra/docmetadata?id=190&from=&dirids=1&ver_id=258&lp=1&QI=13D8F10987C2438C54112927797861950-105 [dostęp 10.04.2017].

Drózdź A., *Działalność katowickiej Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych na Górnym i Dolnym Śląsku w latach 1947-1955*, „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka” 2012, t. 67, nr 2, s. 81-101.

Dubiel A.S., *Miasteczko nad Szwedką: ze wspomnień i przekazów*, Warszawa 1987.

Dubiel A.S., *Pogórze Karpackie – Ryglice*, Słupsk 1998.

Hłyń M., *Listy Marii z Gniewoszów Harsdorfowej do Heleny Mycielskiej. Cz. 1 listy od 22 V 1886 do 2 I 1893*, „Pamiętnik Biblioteki Kórnickiej” 2005, z. 27, s. 153-188.

Iwaniak S., *Księgozbiory podworskie województwa kieleckiego w latach 1944-1946*, [Warszawa 1975].

Jurzak R., *Anna Mycielska*, [w:] *Genealogia dynastyczna*, [online] <http://genealogia.grocholski.pl/gd/osoba.php?id=017113> [dostęp 10.04.2017].

K.A.Z.C. [Karol Artur Zaremba Cielecki], *Monografia rodziny Zarembów na Cielczy Cieleckich*, Kraków 1930.

Kulesza W., *Encyklopedia. Kto jest kto? Polska 1992-1993*, [Warszawa 1994].

Mękicki J., *Pierwszy polski ekslibris numizmatyczny*, „Magazyn Numizmatyczny” 1993, nr 16, s. 18.

Miniakowski M.J., *Alfred Cielecki z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.641> [dostęp 10.04.2017].

Miniakowski M.J., *Anna hr. Bnińska z Łodzi h. Łódzia*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=1.1122.202> [dostęp 10.04.2017].

Miniakowski M.J., *Anna Mycielska z Mycielina h. Dołęga*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.624> [dostęp 10.04.2017].

Miniakowski M.J., *Ferdynand Cielecki z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.635> [dostęp 10.04.2017].

Miniakowski M.J., *Maksymilian Maciej Cielecki z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=le.511.4.10> [dostęp 10.04.2017].

Miniakowski M.J., *Maria Cielecka z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://wielcy.pl/wgm/?m=NG&t=PN&n=3.373.631> [dostęp 10.04.2017].

Miniakowski M.J., *Seweryna Cielecka z Cielczy h. Zaremba*, [online] <http://www.sejm-wielki.pl/b/3.373.639> [dostęp 10.04.2017].

Nowicki R., *Powojenna ochrona zbiorów bibliotecznych w Polsce w latach 1944-1955. Wybór źródeł*, Bydgoszcz 2013.

Nowicki R., *Rola Katowickiej Zbiornicy Księgozbiorów Zabezpieczonych w powojennej ochronie zbiorów bibliotecznych w Polsce = Role of the Warehousing Centre for Protected Book Collections in Katowice in the Post-War Protection of Library Collections in Poland*, Bydgoszcz 2015.

Plan odnowy miejscowości Zygy na lata 2010-2018. Gmina Zadzim. Powiat poddębicki. Województwo łódzkie, [b.m.] 2010, [online] http://archiwum.gminazadzim.pl/XLVI_217_100521.pdf?doc=XLVI_217_10.pdf [dostęp 26.01.2018].

Próchnicki Z., *Cielecki Zaremba Artur*, [w:] PSB. T. 4, z. 16: *Chwalczewski Jerzy – Corvinus Wawrzyniec*, Kraków 1938, s. 45-46.

Sobol-Kielbania M., *Kolekcja książek Męcińskich i Zborowskich w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2013/2014, t. 7-8, s. 217-233.

Sobol-Kielbania M., *Księgozbiór rodziny Żabów ze Zbylitowskiej Góry w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2015, t. 9, s. 255-272.

Sobol-Kielbania M., *Księgozbiór Zbyszewskich i Iżyckich w zbiorach Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Juliusza Słowackiego w Tarnowie*, „Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” 2016, t. 10, s. 161-182.

Szocki J., *Domowy świat książek. Wybrane księgozbiory polskie w XIX wieku*, Kraków 2000.

Szocki J., *Księgozbiory domowe w Galicji Wschodniej 1772-1918*, Kraków 2001.

Wskazówki dla prowadzących akcję zabezpieczenia bibliotek i zbiorów bibliotecznych, oprac. J. Grycz, Warszawa 1945.

Z dziejów Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Słowackiego w Tarnowie 1908-1968. Praca zbiorowa, pod red. B. Jaśkiewicza, Tarnów [1970].

Żychowska M., *Biblioteka Muzeum Ziemi Tarnowskiej*, [w:] *Muzeum Okręgowe w Tarnowie. Dzieje i zbiory*, pod. red. S. Potępy, Tarnów 1979, s. 37-46.